

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [pl](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

poľština

Swipe to change

Mediácia v krajinách EÚ

Poľsko

Namiesto súdneho konania je možné pokúsiť sa vyriešiť spor prostredníctvom mediácie. Ide o formu alternatívneho riešenia sporov, keď mediátor pomáha stranám sporu dosiahnuť dohodu. Vláda a odborníci pôsobiaci v oblasti justície v Poľsku si uvedomujú výhody mediácie.

Koho by sme mali kontaktovať?

V roku 2010 bol v rámci ministerstva spravodlivosti vytvorený útvar zodpovedný za otázky mediácie, ktoré v súčasnosti funguje ako **oddelenie pre obeť trestných činov a podpory mediácie (Wydział ds. Pokrzywdzonych Przestępstwem i ds. Promocji Mediacji)** v rámci sekcie pre medzinárodnú spoluprácu a ľudské práva. Informácie o mediácii možno nájsť na [webovej lokalite ministerstva spravodlivosti \(Ministerstwo Sprawiedliwości\)](#).

V posledných rokoch venuje ministerstvo spravodlivosti mimoriadnu pozornosť otázkam, ktoré sa týkajú rozvoja a popularizácie mediácie a iných foriem alternatívneho riešenia sporov (ADR) v Poľsku a zvyšovania efektívnosti systému súdnictva a jeho dostupnosti pre obyvateľov.

V roku 2010 vznikla na základe iniciatívy ministerstva **sieť koordinátorov mediácie**.

V súčasnosti existuje 120 koordinátorov (sudcov, súdnych úradníkov a mediátorov) na ôsmich odvolacích súdoch, všetkých okresných súdoch a šiestich krajských súdoch.

Pokiaľ ide o poradenstvo a stanoviská, ministerstvo spravodlivosti spolupracuje so **Spoločnou radou pre alternatívne riešenie sporov a konfliktov (Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów)** („rada pre ADR“ – e-mail: adr_rada@ms.gov.pl), ktorá zohráva dôležitú úlohu v oblasti propagácie myšlienky mediácie a komunikácie medzi vládou, súdmi a mediátormi.

Prvýkrát bola zvolaná 1. augusta 2005 nariadením ministra ako jeho poradný orgán pre všeobecné otázky týkajúce sa alternatívneho riešenia sporov a konfliktov. Medzi dosiahnuté ciele počas prvého obdobia činnosti rady patria tieto dokumenty:

Etický kódex poľských mediátorov (Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich) (máj 2008).

Štandardy odbornej prípravy mediátorov (Standardy Szkolenia Mediatorów) (október 2007).

Štandardy vedenia procesu mediácie a mediačného konania (Standardy Prowadzenia Mediacji i Postępowania Mediacyjnego) (jún 2006).

Rada pre ADR bola vymenovaná na druhé funkčné obdobie nariadením ministra spravodlivosti z 3. apríla 2009 (zmenené nariadením ministra spravodlivosti z 1. júla 2011). Najdôležitejším dokumentom, ktorý počas tohto funkčného obdobia rada pripravila, sú

Východiská pre systémové zmeny (Założenia do zmian systemowych) (marec 2012).

Rada v súčasnosti pozostáva z 23 predstaviteľov z oblasti vedy a skúsených mediátorov, ako aj zástupcov mimovládnych organizácií, akademickej obce a vlády.

Najdôležitejšou úlohou rady je vypracúvať odporúčania týkajúce sa pravidiel fungovania vnútroštátneho systému alternatívneho riešenia sporov, ako aj:

prispôbienie systému ADR požiadavkám právnych predpisov EÚ,

rozvoj jednotného modelu mediácie v poľskom právnom systéme,

podpora štandardov mediačného konania,

propagácia mechanizmov ADR ako riešenia konfliktov medzi pracovníkmi súdnictva, orgánmi presadzovania práva a na verejnosti,

vytvárania inštitucionálneho prostredia pre rozvoj jednotlivých foriem ADR,

ďalšie projekty *ad hoc* zamerané na rozvoj mediácie v Poľsku.

Existuje aj veľký počet mimovládnych organizácií a spoločností, ktoré majú dôležitú úlohu pri podpore mediácie a určovaní vnútorných štandardov. Tieto organizácie stanovujú vlastné pravidlá týkajúce sa odbornej prípravy, požiadaviek, ktoré musia spĺňať kandidáti na mediátorov, spôsobov mediácie, etických noriem a dobrej odbornej praxe. Tieto pravidlá majú interný charakter a sú určené len mediátorom, ktorí sú členmi týchto organizácií.

Najväčšie združenia sú:

Poľské centrum pre mediáciu (Polskie Centrum Mediacji),

Združenie rodinných mediátorov (Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych),

Poľské združenie mediátorov (Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów),

Centrum pre mediáciu Partners Polska (Centrum Mediacji Partners Polska),

Poľské združenie pre arbitráž (Polskie Stowarzyszenie Sądownictwa Polubownego),

Dolnosliezské centrum pre mediáciu (Dolnośląski Ośrodek Mediacji).

Aj profesné združenia uskutočňujú činnosť na podporu mediácie. Sú to:

Centrum pre mediáciu pri najvyššej rade advokátov (Centrum Mediacyjne przy Naczelnej Radzie Adwokackiej).

Centrum pre hospodársku mediáciu pri štátnej advokátskej komore (Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych).

Centrá pre mediáciu pri niektorých krajských advokátskych komorách (Okręgowa Izba Radców Prawnych)

Centrá pre mediáciu pri niektorých krajských notárskych komorách (Okręgowa Rada Notarialna)

Mimovládne organizácie v rámci rozsahu svojej pôsobnosti a univerzity môžu viesť zoznamy stálych mediátorov (*stały mediator*). Informácie o zoznamoch a centrách sa poskytujú predsedom okresných súdov. Zoznamy mediátorov v trestnoprávných veciach a veciach týkajúcich sa maloletých vedú predsedovia okresných súdov.

V ktorých oblastiach je možné využiť mediáciu a/alebo v ktorej oblasti sa mediácia využíva najčastejšie?

Spory možno riešiť prostredníctvom mediácie v mnohých oblastiach. Podľa poľského práva sa mediácia môže využiť pri týchto veciach:

občianskoprávných,

obchodných,

pracovnoprávných,

rodinnoprávných,

týkajúcich sa maloletých,
trestnoprávných,
správnych.

Podrobné informácie o mediácii možno nájsť v [brožúrach a letákoch, ktoré vydáva a distribuuje ministerstvo spravodlivosti](#).

V súčasnosti sa mediácia najviac využíva v trestnoprávných a občianskoprávných veciach. V rokoch 2011 – 2012 bol zaznamenaný významný nárast mediácie v rodinných a obchodných veciach.

Existujú osobitné pravidlá, ktoré je potrebné dodržiavať?

Mediácia je dobrovoľný spôsob riešenia sporov a konfliktov a vykonáva sa na základe:

mediačnej dohody (**mimosúdna mediácia**)

rozhodnutie súdu o použití mediácie (**mediácia stanovená súdom**).

Ak si strany mediátora nevyberú, súd je oprávnený určiť mediátora, ktorý sa zúčastní konania, zo zoznamu osôb s príslušnou kvalifikáciou. V trestnoprávných veciach a veciach týkajúcich sa maloletých mediátora určí súd.

Mediácia sa riadi okrem iného občianskym súdnym poriadkom, trestným poriadkom, zákonom o konaniach týkajúcich sa maloletých a zákonom o súdnych trovách v občianskoprávných veciach. Okrem toho boli prijaté podzákonné právne predpisy, ktoré podrobne upravujú mediačné konanie v jednotlivých veciach.

Pokiaľ ide o **maloletých** v nariadení sa stanovujú:

podmienky, ktoré musia spĺňať inštitúcie a osoby oprávnené viesť mediačné konanie,

registrácia inštitúcií a osôb oprávnených viesť mediačné konanie,

odborná príprava mediátorov,

rozsah a podmienky prístupu mediátora k spisu,

forma a rozsah správy o pokroku a výsledku mediačného konania.

V nariadení o **trestnoprávných veciach** sa stanovujú:

podmienky, ktoré musia spĺňať inštitúcie a osoby oprávnené viesť mediačné konanie,

spôsob určenia a odvolania inštitúcií a osôb oprávnených viesť mediačné konanie,

rozsah a podmienky prístupu inštitúcií a osôb oprávnených viesť mediačné konanie k spisu,

spôsob a postup mediačného konania.

V **rodinnoprávných veciach** sa na mediátorov uplatňujú ďalšie požiadavky, ktoré sa týkajú ich vzdelania a skúseností (psychológia, pedagogika, sociológia alebo právo, ako aj praktické schopnosti viesť mediáciu v rodinnoprávných veciach).

Vo vykonávacom nariadení sa stanovuje výška odmeny a refundácia výdavkov mediátorov v občianskoprávných konaniach (pozri – Aké sú náklady mediácie?)

Informácie a odborná príprava

Základné informácie o mediácii v Poľsku možno nájsť na [webovej lokalite ministerstva spravodlivosti](#) okrem iného vrátane: výťahov z právnych nástrojov týkajúcich sa mediácie, medzinárodných právnych nástrojov týkajúcich sa mediácie a [dokumentov a odporúčaní, ktoré vypracovala rada pre ADR](#), ako aj elektronické verzie plagátov na podporu myšlienky mediácie. [Uverejňujú sa takisto aktuálne informácie o činnosti na podporu mediácie](#) a činnosti na vnútroštátnej a regionálnej úrovni v súvislosti s Medzinárodným dňom riešenia konfliktov. Na webovej lokalite sa takisto nachádzajú [informácie, preklady právnych predpisov a príklady dobrej praxe z iných štátov](#).

Otázky mediácie sú predmetom školení v rámci všeobecnej odbornej prípravy právnikov, prokurátorov a sudcov a sú tiež súčasťou školení pre prokurátorov a sudcov na [štátnej škole súdnicstva a prokuratúry \(Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury\)](#).

Na objednávku ministerstva spravodlivosti sa pre koordinátorov mediácie uskutočnila odborná príprava s cieľom pripraviť ich budúce úlohy v týchto oblastiach: komunikácia, tím manažment a práca s mediátormi.

Mediátori si vyberajú z kurzov, ktoré ponúkajú centrá pre mediáciu, univerzity a iné subjekty.

Ministerstvo spravodlivosti vedie štatistiku o mediácii, ktorá zahŕňa:

počet rozhodnutí súdu o použití mediácie,

počet dosiahnutých dohôd,

podmienky dohôd (v prípade mediácie v trestnoprávných veciach a veciach týkajúcich sa maloletých),

počet mimosúdnych mediačných konaní (v prípade občianskoprávných vecí).

V súvislosti s činnosťou na základe projektov v rokoch 2010 – 2011 sa na súdoch, miestnych policajných okrskoch a v mediačných centrách distribuovali usmernenia, letáky a brožúry s informáciami o rôznych typoch mediácie a ich praktickom využití. Takisto sa uskutočnila kampaň v televíznom a rádiovom vysielaní a na bilbordoch s cieľom informovať širokú verejnosť o mediácii. Ministerstvo spravodlivosti pravidelne aktualizuje a distribuuje brožúry, letáky a oznámenia pripojené k procesným dokumentom a plagáty, ktoré sú takisto bezplatne dostupné na webovej lokalite ministerstva.

Poľsko už päť rokov oslavuje Medzinárodný deň riešenia konfliktov a ministerstvo spravodlivosti organizuje na túto tému vnútroštátnu konferenciu. Okrem toho sa pri tejto príležitosti v mnohých mestách organizujú menšie konferencie, podujatia, semináre a diskusie na regionálnej a miestnej úrovni.

Aké sú náklady mediácie?

Informácie o mediácii distribuuje ministerstvo spravodlivosti bezplatne. [Výskum](#) preukazuje, že mediácia je nákladovo efektívnejšia než súdne konanie.

V trestnoprávných veciach a vo veciach týkajúcich sa maloletých **strany nehradia náklady mediácie** – tieto náklady sú kryté zo štátnych zdrojov. V oných typoch vecí je **vo všeobecnosti odmena** predmetom dohody medzi mediátorom a stranami. Mediátor však môže súhlasiť s vedením mediácie *pro bono*.

V občianskoprávných veciach hradia náklady jednotlivé strany. Strany, v prípade, že sa nedohodnú inak, hradia náklady v rovnakej miere. Pokiaľ ide o mediačné konanie na základe rozhodnutia súdu, výška odmeny mediátora je v nemajetkových sporoch 60 PLN (cca. 15 EUR) za prvé mediačné stretnutie a 25 PLN (cca. 6 EUR) za každé ďalšie stretnutie. Ak sa konanie týka majetku, odmena mediátora je 1 % hodnoty predmetu sporu (nie menej než 30 PLN (cca. 7,5 EUR) a nie viac než 1 000 PLN (cca. 250 EUR). Mediátor je takisto oprávnený na náhradu výdavkov (napr. za poštovné, telefón a prenájom priestorov). DPH sa takisto počíta k nákladom.

Ak je výsledkom mediácie dosiahnutie dohody, 75 % súdnych poplatkov sa uhradí strane, ktorá vec predložila súdu. Vo veciach rozvodu a rozluky sa hradí 100 % poplatkov.

V prípade mimosúdnej mediácie stanovuje odmenu mediátora a náhradu výdavkov centrum pre mediáciu alebo sa na nich dohodnú strany a mediátor pred začatím mediácie. Strany nemožno zbaviť povinnosti úhrady nákladov na mediáciu, ani v prípade, že nemusia hradiť súdne poplatky. Mediátor sa v oboch typoch mediácie (na základe rozhodnutia súdu, mimosúdna) môže vzdať nároku na odmenu.

Možno dohodu, ktorá je výsledkom mediácie, vymáhať?

V občianskoprávných veciach v prípade, že strany dosiahli dohodu, je táto dohoda pripojená k zápisnici. Mediátor informuje strany, že podpísaním dohody súhlasia s jej predložením na schválenie súdu. Mediátor postúpi zápisnicu s dohodou súdu a kópiu zápisnice zašle stranám. Súd bezodkladne začne konanie s cieľom schváliť mediačnú dohodu alebo vydať vyhlásenie o jej vykonateľnosti. Súd odmietne schválenie dohody alebo vyhlásenie jej vykonateľnosti v celku alebo sčasti, ak je dohoda nezhodná s právom alebo s dobrými obyčajmi, jej zámerom je obísť zákon, je nezrozumiteľná alebo proti záujmom zamestnanca. Mediačná dohoda, ktorú schválil súd a vyhlásil ju za vykonateľnú, je právoplatná, rovnocenná s dohodou pred súdom a možno ju vymáhať.

Rodinnoprávne záležitosti, na ktoré sa vzťahuje dohoda, sa môžu týkať dohody manželov, stanovenia podmienok rozluky, rodičovských práv, kontaktov s deťmi, rodinných potrieb, výživného a takisto majetku a bývania. Po rozluke rodičov alebo manželov sa možno dohodnúť na otázkach týkajúcich sa pasu, vzdelania dieťaťa, kontaktov s rodinou a správy majetku dieťaťa.

V občianskoprávných veciach začatie mediácie prerušuje premlčaciu lehotu.

V trestnoprávných veciach a vo veciach týkajúcich sa maloletých dohoda, ktorá sa dosiahne mediáciou, nenahrádza rozsudok súdu a pre súd nie je záväzná, avšak súd by mal jej obsah zohľadniť v záverečnom vyhlásení. Podmienky dohody môžu zahŕňať: oficiálne ospravedlnenie, kompenzáciu za hmotnú a nehmotnú škodu, verejnoprospešné práce, povinnosti voči poškodenému, povinnosti voči spoločnosti a iné.

Posledná aktualizácia: 26/09/2014

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.